

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Turcji o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji,

sporządzona w Ankarze dnia 11 sierpnia 1991 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 11 sierpnia 1991 r. została sporządzona w Ankarze Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Turcji o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji w następującym brzmieniu:

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Turcji o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Republiki Tureckiej,

pragnąc stworzyć pomyślne warunki dla inwestycji

inwestorów jednego Państwa na terytorium drugiego Państwa,

uznając, że popieranie i wzajemna ochrona takich inwestycji w oparciu o umowę międzynarodową będzie prowadzić do wzrostu aktywności gospodarczej i będzie przyczyniać się do rozwoju stosunków gospodarczych między obydwojma Państwami,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1**Definicje**

W rozumieniu niniejszej umowy:

- (a) pojęcie „inwestycja” oznacza wszelkie mienie związane z działalnością gospodarczą, a w szczególności, lecz nie wyłącznie, obejmujące:
- (i) majątek ruchomy i nieruchomy i wszelkie inne prawa rzeczowe, jak hipoteka, prawo zastawu i zatrzymania;
  - (ii) akcje i udziały, obligacje spółki oraz wszelkie inne rodzaje udziałów w spółce;
  - (iii) roszczenia pieniężne lub prawo do innych świadczeń kontraktowych, mających wartość ekonomiczną i odnoszących się do inwestycji;
  - (iv) prawa własności przemysłowej i good-will;
  - (v) urządzenia gospodarcze powstałe z mocy prawa lub postanowień kontraktu;
  - (vi) dochody reinwestowane;
- (b) pojęcie „przychody” oznacza kwoty uzyskane z inwestycji, a w szczególności, ale nie wyłącznie, obejmuje zyski, odsetki, dochody z kapitału, dywidendy, należności licencyjne i opłaty;
- (c) pojęcie „inwestor” obejmować będzie w odniesieniu do którejkolwiek Umawiającej się Strony:
- (i) osoby fizyczne posiadające obywatelstwo danej Umawiającej się Strony;
  - (ii) wszelkie spółki, firmy, organizacje, założone lub utworzone zgodnie z prawem obowiązującym na terytorium danej Umawiającej się Strony i posiadające siedzibę główną na terytorium danej Umawiającej się Strony;
- (d) pojęcie „Umawiająca się Strona” oznacza w zależności od kontekstu Rzeczpospolitą Polską lub Republikę Turcji, a pojęcie „terytorium” oznacza terytorium każdej Umawiającej się Strony;
- (e) zmiana formy, w jakiej majątek został zainwestowany, nie zmienia jego charakteru jako inwestycji.

Artykuł 2**Popieranie i ochrona inwestycji**

(1) Każda z Umawiających się Stron będzie popierać i stwarzać dla inwestorów drugiej Umawiającej się Strony korzystne warunki do dokonywania inwestycji na swoim terytorium i dopuści takie inwestycje, z zastrzeżeniem uprawnień wynikających z jej ustawodawstwa.

(2) Inwestycje dokonane przez inwestorów każdej z Umawiających się Stron będą przez cały czas korzystały z uczciwego i sprawiedliwego traktowania oraz zapewni się im pełną ochronę i bezpieczeństwo na terytorium drugiej Umawiającej się Strony. Każda z Umawiających się Stron nie będzie w jakimkolwiek przypadku naruszać w sposób nieuzasadniony lub dyskryminacyjny praw inwestora drugiej Umawiającej się Strony do zarządzania, utrzymywania, wykorzystywania, osiągania korzyści lub rozporządzania inwestycjami na swoim terytorium. Każda Umawiająca się Strona będzie przestrzegać wszelkich zobowiązań, które może ona przyjąć w odniesieniu do inwestycji dokonanych przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 3**Klauzula narodowa oraz klauzula największego uprzywilejowania**

(1) Każda z Umawiających się Stron przyzna inwestycjom dokonany na swoim terytorium oraz przychodom

uzyskiwanym z tego tytułu przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony traktowanie nie mniej korzystne niż przyznane przez nią inwestycjom lub przychodom z nich uzyskiwanym przez swoich inwestorów lub inwestycjom lub przychodom z nich uzyskiwanym przez inwestorów z któregośkolwiek państwa trzeciego, jeżeli to drugie będzie korzystniejsze.

(2) Każda Umawiająca się Strona przyzna na swoim terytorium inwestorom drugiej Umawiającej się Strony, w odniesieniu do zarządzania, utrzymywania, wykorzystywania, osiągania korzyści lub rozporządzania ich inwestycjami, traktowanie nie mniej korzystne niż to, które ona przyzna swoim własnym inwestorom lub inwestorom z któregośkolwiek państwa trzeciego, jeżeli to drugie będzie korzystniejsze.

Artykuł 4**Odszkodowanie za straty**

Inwestorom jednej Umawiającej się Strony, których inwestycje na terytorium drugiej Umawiającej się Strony doznały uszczerbku w wyniku wojny lub innego konfliktu zbrojnego, rewolucji, stanu wyjątkowego, buntu, powstania lub zamieszek na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zostanie przyznane przez drugą Umawiającą się Stronę, w odniesieniu do odtworzenia, odszkodowania, kompensaty lub innego uregulowania, traktowanie nie mniej korzystne niż to, które druga Umawiająca się Strona przyzna własnym inwestorom lub inwestorom któregośkolwiek państwa trzeciego. Wynikające ewentualnie z powyższego płatności będą mogły być niezwłocznie i swobodnie transferowane.

Artykuł 5**Wywłaszczenie**

Inwestycje dokonane przez inwestorów jednej z Umawiających się Stron nie zostaną znacjonalizowane, wywłaszczone lub poddane środkom wywołującym skutki równoznaczne z nacjonalizacją lub wywłaszczeniem (zwanym dalej „wywłaszczeniem”) na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, chyba że nastąpi to w interesie publicznym nie mającym charakteru dyskryminacyjnego, za niezwłocznym, właściwym i skutecznym odszkodowaniem. Odszkodowanie takie powinno odpowiadać rzeczywistej wartości wywłaszczonej inwestycji w momencie wywłaszczenia i będzie płatne w ciągu trzech miesięcy od wywłaszczenia i będzie wykonalne i podlegające swobodnemu transferowi. Dotknięty powyższym inwestor będzie miał prawo, na mocy ustawodawstwa tej Umawiającej się Strony, która dokonała wywłaszczenia, do niezwłocznego rozpatrzenia przez sąd lub inny niezależny organ tej Strony jego sprawy i dokonania wyceny jego inwestycji zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym artykule.

Artykuł 6**Transfer inwestycji i przychodów**

(1) W odniesieniu do inwestycji każda Umawiająca się Strona gwarantuje inwestorom drugiej Umawiającej się Strony nieograniczony transfer do państwa miejsca ich zamieszkania lub siedziby należności z tytułu dokonanych przez nich inwestycji i przychodów uzyskanych w walutach wymiennalnych, z zastrzeżeniem prawa każdej Umawiającej się Strony do stosowania w przypadku wystąpienia wyjątkowych trudności w bilansie płatniczym przez ograniczony czas, w sposób sprawiedliwy i w dobrej wierze, uprawnień wynikających z jej ustawodawstwa. Uprawnienia te nie będą jednak wykorzystywane dla wstrzymania transferu zysku, odsetek, dywidend, należności licencyjnych i opłat; w odniesieniu do inwestycji i innych form przychodu gwarantuje się transfer co najmniej dwudziestu procent rocznie.

(2) Transfer będzie dokonywany bez zwłoki w takiej walucie wymiennej, w której kapitał był pierwotnie zainwestowany, lub w jakiegokolwiek innej walucie wymiennej, uzgodnionej między inwestorem a zainteresowaną Umawiającą się Stroną. Jeżeli nie uzgodniono odmiennie z inwestorem, transfery będą dokonywane według kursu stosowanego w dniu transferu, zgodnie z przepisami dewizowymi obowiązującymi w tej Umawiającej się Stronie, na której terytorium została dokonana inwestycja.

(3) W odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej przewidziany w ustępie 1 i 2 niniejszego artykułu transfer waluty wymiennej przez inwestorów z Republiki Turcji będzie dokonywany z rachunku dewizowego inwestora transferującego tę walutę. Jeżeli na rachunku prowadzonym w walutach wymienialnych nie będzie wystarczającej kwoty do transferu, Rzeczpospolita Polska zezwoli na wymianę waluty polskiej na walutę wymienną w celu dokonania transferu w następujących przypadkach:

- (a) wpływów pochodzących z całkowitej lub częściowej sprzedaży lub likwidacji inwestycji;
- (b) należności licencyjnych pochodzących z tytułów wymienionych w artykule 1(a)(iv);
- (c) płatności w ramach umowy kredytowej związanej z którąkolwiek inwestycją dokonaną przez inwestorów z Republiki Turcji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i
- (d) zysków, odsetek, dochodów z kapitału, dywidend, opłat i innych rodzajów przychodów inwestora, pod warunkiem udzielenia indywidualnego zezwolenia przez kompetentne władze Rzeczypospolitej Polskiej według ich uznania.

(4) Umawiające się Strony zobowiązują się traktować transfery, o których mowa w niniejszym artykule, nie mniej korzystnie niż transfery pochodzące z inwestycji dokonanych przez inwestorów któregośkolwiek państwa trzeciego.

Artykuł 7

Wyłączenia

Postanowienia niniejszej umowy dotyczące traktowania nie mniej korzystnego niż przyznane inwestorom jednej z Umawiających się Stron lub z któregośkolwiek państwa trzeciego nie będą interpretowane jako nakładające na jedną z Umawiających się Stron obowiązek objęcia inwestorów drugiej Umawiającej się Strony korzyściami z tytułu jakiegokolwiek traktowania, preferencji lub przywileju, wynikającego z:

- (a) istniejących lub przyszłych unii celnych, organizacji wzajemnej pomocy gospodarczej lub podobnego porozumienia międzynarodowego, którego jedna z Umawiających się Stron jest lub może być stroną;
- (b) jakiegokolwiek międzynarodowej umowy lub porozumienia dotyczącego w całości lub głównie opodatkowania lub jakiegokolwiek z wewnętrznych przepisów dotyczących w całości lub głównie opodatkowania.

Artykuł 8

Rozstrzygnięcie sporów między inwestorem a Umawiającą się Stroną

(1) Spory między inwestorem jednej Umawiającej się Strony i drugą Umawiającą się Stroną, dotyczące zobowiązań tej Umawiającej się Strony wynikających z artykułów 5 i 6 niniejszej umowy i dotyczących inwestycji tego inwestora, które nie zostały polubownie rozstrzygnięte w okresie dwunastu miesięcy od daty pisemnego zawiadomienia o rozstrzygnięciu, zostaną przekazane do rozstrzygnięcia w drodze arbitrażu międzynarodowego.

(2) W przypadku przekazania sporu do arbitrażu międzynarodowego inwestor i Umawiająca się Strona, będący stronami sporu, wyrażą zgodę na jego rozstrzygnięcie przez:

- (a) Międzynarodowe Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych w oparciu o „Reguły arbitrażowe”, w przypadku gdy Rzeczpospolita Polska stanie się stroną Konwencji o rozstrzyganiu sporów dotyczących inwestycji między państwami i obywatelami innych państw, wyłożonej do podpisu w Waszyngtonie dnia 18 marca 1965 r., lub
- (b) trybunał arbitrażowy ad hoc, utworzony zgodnie z Regułami arbitrażowymi Komisji Narodów Zjednoczonych do Spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego.

Artykuł 9

Spory między Umawiającymi się Stronami

(1) Spory między Umawiającymi się Stronami dotyczące interpretacji i stosowania niniejszej umowy powinny, jeśli to możliwe, być rozstrzygane w drodze bezpośrednich i rzeczowych rokowań.

(2) Jeśli spór między Umawiającymi się Stronami nie może być w ten sposób rozstrzygnięty w ciągu 12 miesięcy, zostanie on, na żądanie którejkolwiek Umawiającej się Strony, przedłożony do rozstrzygnięcia trybunałowi arbitrażowemu.

(3) Trybunał arbitrażowy zostanie utworzony dla każdej poszczególnej sprawy w następujący sposób. W ciągu dwóch miesięcy, licząc od dnia otrzymania wniosku o wszczęcie postępowania arbitrażowego, każda Umawiająca się Strona wyznaczy jednego członka trybunału. Wyznaczeni członkowie trybunału wybiorą następnie obywatela państwa trzeciego, który po zatwierdzeniu przez obydwie Umawiające się Strony zostanie przewodniczącym trybunału. Przewodniczącym będzie wyznaczony w ciągu dwóch miesięcy od daty powołania pozostałych członków trybunału.

(4) Jeżeli w terminie określonym w ustępie 3 niniejszego artykułu nie dokonano wymaganych nominacji, każda Umawiająca się Strona może, w przypadku braku innych uzgodnień, zwrócić się o ich dokonanie do Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Jeżeli Przewodniczącym jest obywatelem Umawiającej się Strony lub jakiegokolwiek inne przyczyny uniemożliwiają mu wypełnienie tej funkcji, należy o dokonanie nominacji zwrócić się do Wiceprzewodniczącego. Jeżeli Wiceprzewodniczącym jest obywatelem Umawiającej się Strony lub z innych względów nie może wypełnić wspomnianej funkcji, należy zwrócić się o dokonanie niezbędnych nominacji do najstarszego rangą członka Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, który nie jest obywatelem żadnej z Umawiających się Stron.

(5) Trybunał arbitrażowy orzeka większością głosów. Orzeczenie takie będzie wiążące dla obu Umawiających się Stron. Każda z nich ponosi koszty udziału własnego członka w trybunale oraz koszty jej udziału w postępowaniu arbitrażowym; koszty przewodniczącego i pozostałe koszty pokrywają w równych częściach Umawiające się Strony. Trybunał może jednak w orzeczeniu ustalić większy udział w kosztach jednej z Umawiających się Stron i orzeczenie takie będzie wiążące dla obu Umawiających się Stron. Trybunał określi tryb swojego postępowania.

Artykuł 10

Wejście w życie

Każda Umawiająca się Strona dokona notyfikacji drugiej Umawiającej się Stronie o zakończeniu procedury wymaganej przez jej prawo dla wejścia umowy w życie.

Niniejsza umowa wejdzie w życie po upływie trzydziestu dni od daty wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Artykuł 11

Poprawki

Umowa niniejsza może być zmieniona w drodze pisemnego porozumienia między Umawiającymi się Stronami. Jakakolwiek poprawka wejdzie w życie, gdy każda Umawiająca się Strona notyfikuje drugiej Umawiającej się Stronie, że spełniła wszystkie wewnętrzne wymogi niezbędne dla wejścia w życie takiej poprawki.

Artykuł 12

Stosowanie umowy

Postanowienia niniejszej umowy będą stosowane do inwestycji dokonanych przez inwestorów jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony po dniu 26 maja 1976 r.

Po zaznajomieniu się z powyższą umową w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 10 marca 1993 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

Artykuł 13

Okres obowiązywania i wygaśnięcie

Niniejsza umowa pozostanie w mocy przez 10 lat. Po tym okresie będzie obowiązywać do upływu 12 miesięcy, licząc od daty wypowiedzenia jej przez jedną z Umawiających się Stron w drodze notyfikacji skierowanej do drugiej Strony. W odniesieniu do inwestycji dokonanych w czasie obowiązywania umowy jej postanowienia zachowają moc w ciągu 15 lat po dacie jej wygaśnięcia.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie upoważnieni przez ich Rządy, podpisali niniejszą umowę.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Ankarze dnia 11 sierpnia 1991 r. w językach polskim, tureckim i angielskim, przy czym wszystkie teksty mają jednakową moc. W razie rozbieżności przy interpretacji, tekst angielski uważany będzie za rozstrzygający.

Z upoważnienia Rządu
Rzeczypospolitej Polskiej
R. Michalski

Z upoważnienia Rządu
Republiki Turcji
Namik Kemal Kılıç

L.S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*